

Az asszony csak hallgatott.
 — Azért gondoltam, Anna, ha a gyerekekkel elmenne innen... gondoltam... hogy ne féljen... Kolozsvárra talán...
 — És maga, Jankó?
 — Én, fiam? Én megyek holnap, de visszajövök. Ide, persze... Én nem mehetek magukkal...
 — És ha történne valami?
 — Éppen azért. Ha elmennék innen, azt mondanák, félek. És az embereknek *ilyenkor* senkijük sincs. Az urak elfutottak. A városokra futottak és oda túl. Idejében elfutott mindenki. Ha engem se látnak itt, mit gondolnak az emberek? Nekem itt a helyem most, Anna! Éppen most, amikor segíteni kell törni a sorompót. Én nem futhatok el. Valakinek kell itt lenni, akinek feje is van... És lelke is, Anna...

Az asszony nem szólt. De a szíve megnehezedett; olyan kimondhatatlanul nehéz lett a szíve... Amikor lefekvés előtt a külső ajtókat bezárta, kinézett az éccakába. Vaksötét volt; éles, vad szél fújt és havas esőt csapott az arcába.

Benézett az ura szobájába is. Jankó a nyeregtáskába pakolt; az asztalon katonai mappa.

— Jankó?
 — Mi az, fiam?
 — Nem akarok sehová sem menni innen. Nem akarok, Jankó...

Egy hétig egyedül volt az asszony a Pojánán és azon a héten gyalázatos volt az idő. Hő hullott, meg suhogott az eső; fújt a szél hol erről, hol arról. Nappal olvadt, éjjelente fagyogatott. Olyan síkság lett, hogy az állatok alig lehetett itatni. Erdőre se szánnal, se szekérrel.

Szombati napon, délire érkezett haza Gál Jankó. Fáradtan, köhögősen és mintha a barázdák még

mélyebbre vágódtak volna arcába és a szeme is, az is beljebb ült a koponya odvában. Megenyhült az idő éccakára, a szél elcsendesedett, a fellegek megrikkultak és vasárnap reggelre kisütött az áldott nap.

A nap nyugodalmasan telt el. Vacsora után a szolga aludni ment a pajtába, a lánycseléd a faluban volt, az csak reggelre került haza. Jankó indult hát a kaput behajtani és a kutyát elkötni a láncról. És a holdvilágnál jól látta, hogy egy ember jön a völgyből felfelé.

Megvárta: ama Pál Lajos volt, aki a multkor a hegyről jött lefelé. Anna vetkőzött, amikor az ura a vendéggel a házba béjött, de, hogy a hangjukat hallotta, csak újra öltözni kezdett és egyben teavizet tett a parázsra.

Az ebédlőszobában közben beszélgetett a két ember és egy-egy szó megütötte az asszony fülét.

— Itt minden rendben van — hallotta az ura hangját.
 — Emberek? Felszerelés?
 — Rendben... és ott...?
 — Fel a Meszesig minden...
 — Az ezredes...?
 — Kolozsvárt...

A víz forrt, befőzte a teát és belépett az ebédlőbe. Ennyit hallott még:

— Marad hát szombaton.
 — Szombaton hajnalban indul a páncélvonat...

...Az asszony maradt, amíg a vendég megette a késői vacsorát, azután jó éjszakát kívánt s miközben másodszor készült éjjeli nyugalomra, fejében folytonosan ott motoszkált: szombaton hajnalban.

A szomszéd szobából hallotta a férfiak hangját; ritkán pohárcsengett is. Lassanként azután elalnosodott...

Félálmból arra riadt, hogy a kutya dühödten ugatva rohan el az ablak alatt a kapu felé. Aztán ajtócsattanás és az ura hangja a tornácról:

— Ki az ott?
 — Domnu Gál, te vagy az? — hangzik vissza a kapu felől.

— Én. Ki jár ott?
 Akkor már Anna az ablaknál és a firhangot húzza felre. Éppen a kapura lát. A kapun kívül emberek.

— Rusz Jákob vagyok. Nyisd a kaput!

— Kik vannak veled?
 — Katonák. Két ember. Egyedül vagy, uram?

Kis csend, azután a Gál Jankó hangja:

— Egyedül.
 Ismét csend. Majd újra a kapu felől:

— Nem járt itt ma valaki? Este?

— De igen.
 — Egy magas, barna úr?
 — Az.
 — Pál Lajos úr.
 — Az, az.
 — Mikor?
 — Az előbb ment el, fertájórája talán.

— Nyisd ki a kaput!
 És kemény puskatus döng a deszkán.

— Várj. Csak a sapkám veszem és kötöm a kutyát.

Az asszony hallja az ajtócsapást. Lépéseket a szomszéd szobában. Aztán az udvaron keresztül halad a kapuhoz. A kapu nyílik és négy ember jön az udvar közepe felé. Ott megállnak; kettő marad, ketten jönnek a házba. Aztán megint csak ajtó nyílik és csapódik a zárba és az ura hívja a kutyát.

Ajtó nyílik és csukódik; s a szomszéd szobából hallja:

Magyar ház Kolozsvár környékén.